

Zenergia

Emlékszel, mikor hallgattál életedben először zenét? Hogyan hatott rád? Mikor fejezted ki magad zenében?

Aligha. Kezdetben bizonyára szüleid, nagyszüleid, nagyobb testvéreid énekeltek neked. Amikor elalvásod előtt valami nyugalmas „szépet” dúdoltak, az volt a céljuk, hogy álomba ringassanak. De ha öltöztetésed közben, vagy „csak úgy”, akkor bizonyára mozogni kezdteél a hangok hallatán. Rugdalóztál, karoddal kapálóztál, mert a zene lüktetése erre indítja az embert. Később talán belenyögdöstél magad is, mintha énekelnél. Ahogyan a beszédet hallva gügyög a kisbaba. A zene ösztönösen kapcsolatra hív. Akkor is, amikor ebben még cseppet sem tudatos az ember.

Az emberiség a legrégebbi múltban, az őskorban kőből, fából kezdetleges hangszereket faragott. Ezekkel egyszerű ritmusokat keltett. A lényeg az volt, hogy ütemesen ismétljen valamit, amire a jelenlévők - mint te a rugdalózáskor - mozgással, tánccal válaszolnak. Ha többen együtt mozognak, az már nemcsak hangzási, akusztikus élmény, hanem a közösség összetartozásának érzetét is hozza, ami lelkesítő. Valami *biztos, biztonságos*, megismerhető, követhető, utánozható szól, amire együtt, *közösen* cselekszenek a résztvevők. Amint a kisgyerek is sokszor szereti

eljátszani ugyanazt a játékot, az ősember is örült a ritmusok ismétlésének, és hogy társaival egyszerre adja át magát a gyakran mágikus hatásnak.

A zenének azért a ritmus az alapja, mert a test arra mozdul, arra hangolódik rá elsőként. Figyeld meg, ha zenét hallgató embereket látsz, hogy sokszor mozgatják a fejüket, lábukat, azzal ütik a taktust maguknak. Talán te is érzel ilyen késztetést.

Manapság az emberek többnyire nem olyan zenét hallgatnak, amelyiket csak primitív ütőhangszereken játszanak. Az ütőhangszerek is olyan sokat fejlődtek, hogy dallamokat, hangszíneket szólaltatunk meg rajtuk, sőt, ezek gyakorta harmóniákká állnak össze. A dallam is megmozdít: kedvünk lesz utánozni, énekelni. (Ezzel próbálkozik a még beszélni nem tudó kisgyerek.) Azokat a dallamokat szeretjük, amiket könnyen a zenészekkel együtt énekelhetünk, és bármikor magunknak is eldúdolhatunk. Ilyenkor, akár a ritmusnál, egyszerre kerít hatalmába *a szépség és a közösség élménye*. A hallott dallam nem marad azé, aki előadta. A miénk is lett, sőt nemcsak az enyém (a magadé), hanem azoké is, akikkel együtt hallgattuk. Nemcsak a zenével teremtődött kapcsolatunk, hanem egymással is. Ez bűvös erő. Van egy titkunk: a dallam, aminek hangmagasságait vissza tudjuk idézni, abban a ritmusban, amellyel megismertük, esetleg még harmóniákkal is aláfestve. A harmónia olyan hangok csoportja, amelyek a dallam hangjai alatt szólalnak meg, színezik, értelmezik a dallamot. És olyan érzeteket kelthetnek, amiktől masírozni akarunk vagy elszomorodunk, netán valami felemelőt érzünk, meghatót vagy éppen erőt adót.

Emlékszem gyerekkoromból, hogy a rádióban hallott zenéket vagy szomorúnak, bánatosnak tartottam, vagy felemelőnek, lelkesítőnek. Te is érzel ilyen különbséget?

Ha többen együtt énekelünk, nagyon fontos, hogy mindannyian ugyanazokat a hangmagasságokat énekeljük, tisztán. Ha slamposan mormogunk, hangzavar lesz. Ha tisztán együtt szól a hangunk, megérezhetjük a zenéből áradó erőt. A zene mindig kifejez valamit. Az ősember még jeladásra használta a hangmagasságot és a ritmust. Ha egy bizonyos jel arra szolgált, hogy az esőt jelezze előre, egy másik meg arra, hogy mamut közeleg, az életükbe kerülhetett a tévedés. A mai zenélésben - ide értve a népdaltól a szimfóniáig, a popslágertől az operáig mindent - az életünk nincs veszélyben, de a zene ereje, élvezhetősége áldozatul eshet.

Ha megtetszik egy zenedarab, szeretjük sokszor újrhallgatni. A kedves dallamok, harmóniafordulatok újra meg újra hatnak ránk. Tudjuk, mi következik és hogyan, de mindig elégedettséget érzünk, amikor bekövetkezik a várt pillanat. Ez is erőt ad. A zene - ne tévesszük össze a szövegével, ha van - nem mond egyértelmű üzeneteket. Egy dallam tartalmának szavakba öntése mindig tökéletlen. Ugyanakkor a zene beszél. Mond valamit a maga titkos nyelvén. Annak megfejtése, megérzése, megértése ugyancsak erőt ad. Ebből a lefordíthatatlanból, a ritmus, a dallam és a harmónia eszköztárával kifejezett mondanivalóból szerzett élményünk energiaforrás.

HOLLÓS MÁTÉ